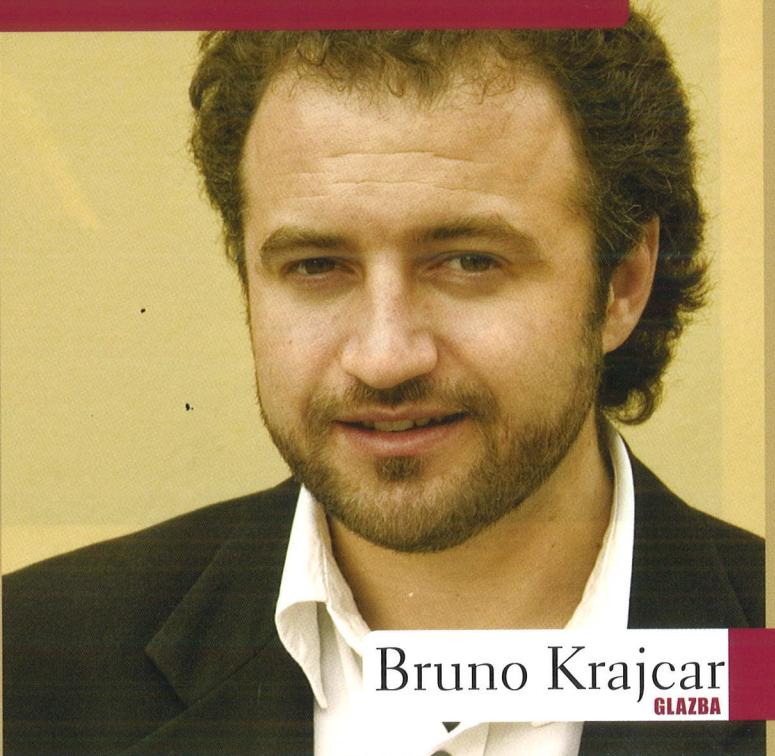

Redovni je član Hrvatskoga društva skladatelja, Hrvatskoga društva glazbenih umjetnika, Hrvatske glazbene unije i Hrvatskoga novinarskog društva. Svira više instrumenata, a sklada od svoje desete godine. Autor je velikog broja skladbi (popularne glazbe, sansona, pjesama za djecu, za kazalište, zborskih, klapskih, instrumentalnih i ostalih skladbi). Surađuje s brojnim eminentnim domaćim i inozemnim glazbenicima, a među mnogim koncertima te nastupima na festivalima, predstavljao je Hrvatsku na 25. Međunarodnom festivalu etno glazbe (*International Folk Festival*) Europe-

ske radijske unije (EBU). **Bruno Krajcar** (Pula, 1972.) – akademski je glazbenik, skladatelj, kantautor, novinar i urednik. U svojem po-

zivu već se dugi niz godina vrlo predano bavi proučavanjem istarske narodne baštine, te u skladu s tim pokreće čak nekoliko manifestacija s ciljem njezina očuvanja. Bruno Krajcar često ističe da je njegovo glazbeno oslikavanje istarske narodne baštine namijenjeno između ostalog i njezinoj novoj, suvremenoj valorizaciji koju istinski priželjkuje, boreći se za nju putem vlastitih skladbi, za što je i višestruko nagrađivan. Dobitnik je strukovne nagrade Status (HGU) za najinstrumentalista 2004. godine, zatim godišnje nagrade Hrvatskoga društva skladatelja Milivoj Körbler za 2007. godinu, a dobitnik je i prestižne strukovne nagrade Porin za najbolji album etno glazbe 2009. godine za album "Mate Balotā" kao i mnogih drugi nagrada. Od nedavno je Bruno Krajcar i predsjednik Glazbene unije za Istru.

Orkestar svijeta ima svoje dirigente

Bruno Krajcar
GLAZBA

FOTOGRAFIJA BRUNE
KRAJCARA (PORTRET):
Alfio Klarić

OSTALE FOTOGRAFIJE:
www.brunokrajcar.hr

Dragi Bruno, molim Te da mi odmah na početku našeg razgovora otkriješ kada si osjetio da svoj životni put želiš posvetiti glazbi i jesи li ikada zbog toga požalio?

Da Tи budem iskren, ponekad mislim da bih trebao požaliti kada bih mislio samo o materijalnom svijetu. To bi bio odgovor na drugi dio Tvoga pitanja. Jer, kada se sjetim koliko sam energije, vremena, ljubavi i truda uložio u glazbu, da sam tu

istu količinu vremena uložio u neku drugu društvenu, ekonomsku ili neku drugu profitabilnu djelatnost, vjerojatno bih bio materijalno puno bogatiji. Međutim, ono što je kod mene, a vjerujem i kod svih drugih sretnih ljudi koji se bave stvaralaštvom najvažnije je to da neke stvari ti ne biraš nego ustvari pokušavaš otkriti Božji poziv

Kroz glazbu kao bitan segment moga života ja u biti otkrivam život i pronalazim odgovore na pitanja što bih ja trebao učiniti na ovome svijetu.

koji je tebi upućen i za što te na neki način Bog poslao na ovaj svijet. Ja smatram da sam u životu, između ostalog, sretan i zbog toga što sam vrlo rano u svom životu otkrio da se želim baviti glazbom te također i zbog toga što mi upravo zbog glazbe nije nikada bilo dosadno. Vrlo sam rano shvatio kojim putem trebam krenuti i nisam imao puno lutanja, barem što se tiče same odluke čemu će se posvetiti u životu. Ali i moj put i moj život kroz glazbu bilo je jedno odrastanje, sazrijevanje i jedno otkrivanje života. Tako bih ja shvatio moj glazbeni poziv. Kroz glazbu kao bitan segment moga života ja u biti otkrivam život i pronalazim odgovore na pitanja što bih ja trebao učiniti na ovome svijetu. Dakle, rano sam spoznao da zahvaljujući glazbi i onome što mi je Bog dao kao veliki dar, tim talentom mogu ljudima poklanjati sveopću radost i sreću.

Kako je tekao Tvoj razvojni put?

Odrastao sam uz istarsku narodnu glazbu i uz pjesme koje se vezuju uz fešte. Od malih nogu moja braća su me zarazila s Beatlesima, pa sam potaknut tom glazbom počeo svirati bubnjeve i vrlo rano osnovao svoj prvi bend (s oko devet godina).

Svoju prvu pjesmu napisao sam s deset godina. Bića je to klasična klavirska pjesma. Ali i godinu dana ranije na gitari napravio sam dječju ljubavnu pjesmu koja je kasnije i snimljena na jednom hrvatskom dječjem festivalu u New Yorku. Uz sviranje gitare, bubnjeva, harmonike, pa nakon toga sviranje klavira u glazbenoj školi, oduvijek su me zanimali i istarski narodni instrumenti. Tijekom srednje škole sve više me počeo privlačiti jazz. Sa šesnaest godina (bio sam drugi srednje) potpisao sam svoj prvi glazbeni ugovor. Svirao sam u Piano baru. Negdje u četvrtom mjesecu počeo sam svirati u Piano baru Splendid, četvrtkom petkom subotom i nedjeljom, koliko se sjećam. Roditelji su, naravno bili protiv toga, ali uz moje nagovaranje *kako ja to volim, kako ćeu zaraditi nešto i kupiti si nešto za novce koje zaradim, neki instrument i slično*, roditelji su ipak s vremenom popustili.

Moja najveća želja zapravo je bila da izđem van sa svojom glazbom i da svirajući klavir pokušavam ući u jazz vode. Piano bar tada mi se činio nekako najjednostavnijim rješenjem za ostvarenje tog mog cilja. Piano bar nije zahtijevao neke probe benda, a i nekako sam klavir jednostavno bio zavolio. Klavir imaće smatram čudesnim instrumentom, to je takav instrument koji ti dok ga sviraš daje osjećaj kao da imaš cijeli orkestar pod svojim prstima. I, od prvih sam dana istinski uživao u njemu. Od malih nogu pisao sam pjesme, a kada sam već počeo malo bolje razumjeti harmoniju, to sam činio još s većim žarom. Uz klavir, i to je bilo jedno obrazovanje koje je bilo izvan sustava, ali koje je isto tako jako puno utjecalo na mene kao glazbenika. Dakle, ona improvizirana glazba koja se svira na uho, po meni, bila je jednako važna na mom obrazovnom putu kao i ono sustavno i školsko

Klavir ...

to je takav instrument koji ti dok ga sviraš daje osjećaj kao da imaš cijeli orkestar pod svojim prstima.

Može se više glazbe dogoditi u jednoj garaži

u kojoj četiri dečka ili četiri djevojke sviraju bez nekog velikog glazbenog obrazovanja ... nego među akademskim glazbenicima ako nešto sviraju, a ne sviraju sa srcem i s dušom

ljepšim i plemenitijim. To je umjetnost koja sigurno najlakše i najbrže dopire do ljudskog sreća.

Čega se na svom razvojnem umjetničkom putu najradije prisjećaš?

Najradije se prisjećam tih svojih prvih nastupa u školi, tog velikog uzbudjenja zbog izlaska pred publiku kada sam bio još malo dijete. To su neki trenuci koji se čovjeku zauvijek urežu u sjećanje. To su ti posebni nezaboravni trenuci koji uvijek prate glazbu, a tu su također i druženja s dragim Ljudima, stvaranje

novih prijateljstava, putovanja po svijetu i još puno toga. Teško mi je to reći na koji dio karijere sam posebno ponosan, jer ne dijelim svoju karijeru na dijelove. A niti glazbu općenito ne gledam kao na karijeru, već više kao na ljubav, kao na nešto

lijepo i plemenito što živi u meni

društva skladatelja – i to su nagrade na koje sam ponosan. Te nagrade nisu materijalne, finansijske naravi, nego jednostavno priznanje za kvalitetu i plemenitost onoga što radiš. da je netko prepoznao kvalitetu i plemenitost onoga što radiš.

Gdje pronalaziš inspiraciju za svoje stvaralaštvo?

Gdje erpim inspiraciju? Nju najviše erpim iz ljudi, iz okruženja u kojem živim, iz ljepote prirode koja me okružuje, iz ljudi koje susrećem. Posebno sam sretan što stvaram i duhovnu glazbu, pa tako možda najviše inspiracije za taj dio svoga stvaralaštva erpim iz tog dara vjere koji mi daje snagu da u svim trenucima života mogu pronaći pravi izraz i pravi put i da mogu uvijek živjeti sretno na ovom propuštanju koje se zove život.

Kojem glazbenom žanru si najvjerniji kao slušatelj, kojemu kao autor, a kojemu kao interpretator?

To je zanimljivo pitanje. Kao slušatelj u posljednje vrijeme najviše uživam u klasičnoj glazbi, a dok sam studirao klasičnu glazbu, draži mi je bio jazz i više sam uživao svirajući jazz. Na svu sreću rano sam zavolio Bacha, po meni najvećeg od svih kompozitora, tako da sam uživao i studirajući i svirajući glazbu i svirajući Bacha. A, da budem iskren, trenutno možda najviše uživam u tišini, mogu Ti reći, jer nekako u toj životnoj streci u kojoj svi skupa živimo, kad uhvatim neki mali trenutak mira i tišine, to mi je u stvari najveća glazba – kada se mogu osluhnuti oko sebe, ogledati se oko sebe, u stvari pogledati sam u sebe i vidjeti gdje sam, što sam i kako dalje, a što se glazbe kao takve tiče, nakon toliko godina bavljenja njome, mogu reći da je doista puno toga, prošlo kroz moje uši, puno toga je dotaknulo moje srce, moju dušu i najljepši osjećaj mi je zapravo kada iznenada čujem neku lijepu pjesmu na radiju, kada se to dogodi sasvim slučajno i kada me ljepota te glazbe iznenadi, kada osjećam da se nekome dogodilo nešto lijepo u glazbi. Jer znam kakav je to lijepi osjećaj i trenutak kada napišeš nešto novo, kada napišeš neku novu pjesmu. Dakle, kao slušatelj, mogu reći da mi je trenutno možda najdraža tišina, šum valova i priroda općenito i sve što nudi priroda. Kao autor trenutno sam možda najbliži tome da skladam kompozicije koje u sebi sadrže naš istarski melos, istarsku tradicijsku glazbenu baštinu koju i ja nosim u sebi – i u tome vidim možda najveći smisao stvaranja i oplemenjivanja ovoga svijeta nekom autor-skrom glazbom, jer ono što mogu ja i svi koji smo ovdje rođeni

da budem iskren,
trenutno možda najviše
uživam u tišini ...

kada se mogu osluhnuti oko
sebe, ogledati se oko sebe, u stvari
pogledati sam u sebe i vidjeti gdje
sam, što sam i kako dalje

u ovom podneblju zasigurno ne mogu napisati ljudi koji su rođeni u nekim drugim dijelovima ove zemaljske kugle i mislim ako stvaram na temeljima svoje tradicijske baštine, da mogu nešto doprinijeti i u svjetskoj glazbenoj priči, u tom svjetskom glazbenom mozaiku. Mislim da je najviši i najplemenitiji smisao toga stvaranja i pisanja pjesama – da li klasičnih, da li vo-

kalnih, da li šansonu – njegovanje naše kulturne baštine. Najbolji primjer za to je i ovaj moj zadnji album koji je u cijelosti posvećen stihovima našeg najvećeg istarskog čakavskog pjesnika Mate Ba-

lote. Kao autor rekao bih da je bavljenje istarskom tradicijskom baštinom moje najveće dostignuće i moj najveći doprinos na lokalnoj i svjetskoj glazbenoj sceni. A kao interpretator uživam izvoditi duhovne šansone i etno jazz šansone. Trenutno sam njima najbliži. Inače, sve ono što mogu izvoditi uz klavir, uz vlastitu pratištu na klaviru i uz svoj glas, to je ono što mi je najdraže, što sam ja i što me najbolje predstavlja u glazbenom smislu. To je ono što najbolje osjećam i što najviše od srca mogu kroz glazbu dati.

Kakva vrsta glazbe danas uživa najbolji odaziv publike te koji su glazbeni izričaji danas neopravданo zanemareni? U čemu vidiš popularnost pojedinih žanrova i tematike te u čemu zanemarenost drugih?

Najbolji odaziv publike po meni danas uživa *rap* glazba, čiji je glavni moto: *što manje glazbe što više teksta*. Danas najveći odaziv publike ima sve ono što je u stvari povezano uz ovaj suvremeni brzi tempo života koji svi mi živimo. To je ono što i mediji forsiraju. Nekako imam osjećaj kao da sve to netko dirigira. Kada bi se danas slušala romantična glazba, tada ljudi ne bi žurili kupovati, ne bi toliko trčali za materijalnim vrijednostima. Općenito smatram da, kada bi se danas slušala bilo koja druga glazba iz prošlih vremena, ljudi ne bi funkcionali

u ovom vremenu, ne bi ovaj svijet bio takav kakav je. On bi po meni tada zasigurno bio ljepši, ali ja sam se rodio sada, u ovom trenutku, i moram u ovim vremenima znati živjeti i iz ovoga našeg vremena znati uhvatiti najbolje što se može i dati najbolje od sebe ovom svijetu danas. Danas su po meni neopravданo zanemareni kulturniji i plemenitiji glazbeni sadržaji, dok smatram da smo se s druge strane u prevelikoj mjeri naviknuli na jedan vulgaran izričaj, u svim segmentima umjetničkog izraza, pa tako i u glazbi. Kada danas, na primjer, na radiju čujemo psovke u tekstovima pjesama, to će nam biti sasvim normalno, i nećemo reagirati, što nikako nije dobro. A, na žalost, neki ljeti tekstovi, da ne kažem duhovni, vezani uz vjeru, uz Isusa Krista, uz svjedočanstvo ljubavi prema Bogu, pretpostavljam da bi u današnjem vremenu čak mogli više šokirati prosječnog suvremenog gledatelja ili slušatelja bilo kojeg od elektronskih medija koji bi čuvši te duhovne pjesme mogao reagirati u stilu: *Što sad ovaj pjeva*. To je ono što mislim da je žalosno, da je ljudima postalo normalno da se psuje i vulgarizira, te da se govore ružne riječi, da je to normalni dio pjesama i sastavni dio naše stvarnosti, a da je u današnjem svijetu posfalo čudno ako se netko služi lijepim riječima. To je najbolji dokaz u kakvom svijetu živimo. PUBLIKA po meni, na žalost, ne odlučuje sama o tome što je dobro. Mislim da je svaki čovjek dobar i da većina ljudi kroz umjetnost traži nešto lijepo, traži neku estetiku. Traže nešto što će ih oplemeniti, što će ih upotpuniti ili pak zabaviti, zašto ne, i to je dio ljudskoga života. Ali, danas mi se čini da se sve dirigira i da neki interesni lobiji u stvari ljudima nameću i što će se slušati, i što će se gledati, i što će se kupovati i kako će se ljudi oblačiti, što će jesti, pitи, kako će se smijati. Život nam je jednostavno programiran.

Koji su novi svjetski trendovi u glazbenoj umjetnosti na globalnoj razini te pratimo li mi te iste trendove na lokalnoj razini u Hrvatskoj? Uspit, kako je tekla Tvoja prilagodba spomenutim trendovima od obrazovanja, prema profesionalnom razvoju?

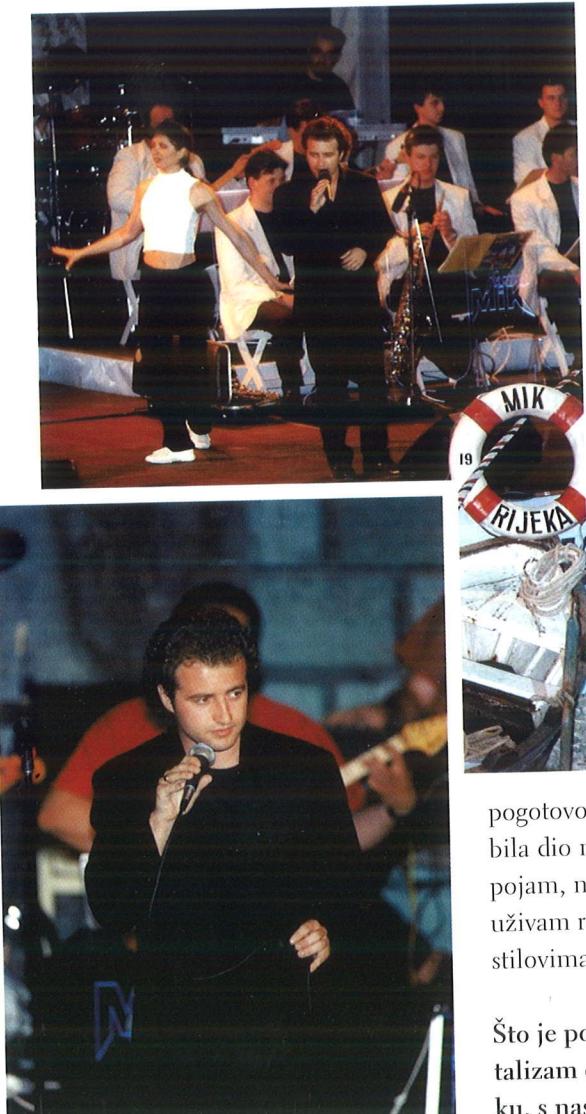
Danas su
po meni
neopravдано
zanemareni
kulturniji i
plemenitiji
glazbeni
sadržaji,
dok smatram da smo
se s druge strane
u prevelikoj mjeri
naviknuli na jedan
vulgaran izričaj, u
svim segmentima
umjetničkog izraza,
pa tako i u glazbi.

Ja bih na to rekao: *Tutto il mondo è un paese*. Normalno da danas pratimo svjetske trendove. Danas čak u najmanjoj mogućoj mjeri pratimo što se kod nas događa, a istovremeno znamo sve što se događa u svijetu. Cijeli svijet najviše prati što se događa u velikim, razvijenim zemljama, posebno u Americi. Svijet je postao jedno *globalno selo*. Po meni čak previše pratimo i prihvaćamo što se događa u svijetu, ali ne u cijelom svijetu u doslovnom smislu, već kao što sam rekao, u onom najrazvijenijem dijelu svijeta, jer mi sigurno ne znamo s takvom preciznošću što se događa u jednoj Češkoj, Poljskoj, Slovačkoj, Rusiji u glazbi, ali zato i mi i Rusi i Česi i Poljaci i Slovaci svi znamo što se događa primjerice u Americi. Zna se dogoditi da

dode do međusobnog interesa susjednih zemalja za njihove glazbene novitete, kao što je to slučaj u Istri. Mi u Istri smo recimo posebno povezani s Italijom, ja sam od djetinjstva pratilo talijansku glazbu koja je prekrasna i uz nju sam odrastao. Ali, općenito govoreći, što se tiče današnjih suvremenih trendova, svi danas najviše znaju što se u glazbi događa u Londonu, tj. u Engleskoj i u Americi, to je glazbena industrija koja dirigira svijetom koju također s velikim interesom pratimo i mi u Hrvatskoj. Što se tiče moje osobne prilagodbe suvremenim trendovima, ja nisam u svom stvaraštvu toliko razmišljao o prilagodbi, već sam prihvaćao ono što mi se svidalo, što mi je bilo interesantno i što sam mogao osjetiti u pojedinom stilu i glazbi. Najviše sam volio jazz. Rock sam i slušao i svirao, kao i rock'n'roll,

pogotovo kao mlađi, potom klasiku, jer klasika je bila dio moga obrazovanja, a klasika je opet širok pojam, ne volim atonalnost, to je ono u čemu ne uživam recimo. Ali uživam u mnogim modernim stilovima koji su prethodili samoj toj atonalnosti.

Što je po Tvojem sudu globalni tržišni fundamentalizam dobrog, a što lošega donio u Tvoju struku, s naslova umjetničkih sadržaja?

Pa percepcija svijeta kao globalnog tržišta je dobra u tom smislu da se osjećamo svi skupa kao da smo dio svijeta, da nema nekih granica, barijera, da nam ništa nije skriveno, da nije ništa zatvorenjeno, u smislu toga da ništa nije teško dostupno. Sjetimo se nedavne prošlosti, znači početka prošlog stoljeća i usporedimo to sa suvremenim svijetom, pa ćemo uočiti te razlike i zgušnjavanje tog prostora kojeg zovemo svijetom. Svijet uistinu postaje sve manji i manji, ili sve bliži, nazovimo to kako želimo. Prije (početkom prošloga stoljeća) ljudi su rijetko imali radio stanice, pa kad su htjeli neku pjesmu naučiti napamet, morali su hvatati njene stihove s radija na brzinu, a danas imamo cijele pjesme (stihove i glazbu) na internetu koje možemo bez problema bezbroj puta slušati, snimati (tj. skidati, downloadati) kako se to popularno kaže). To je s jedne strane dobro, normalno je da je dobro da čovjek što lakše može doći do što većeg znanja i do što više spoznaja u tom glazbenom svijetu, ali što se tiče umjetničkih sadržaja mislim da je internet dao mogućnost svaštarenju, tj. u toj gužvi prolazi i ono što nema neku trajnu umjetničku vrijednost, što je nekad, kada je bilo manje gužve u tom umjetničkom prostoru teže dolazilo do izražaja. Prije nije bilo takvih situacija, prije se nekako znalo što je umjetnost, a što ne, a danas se ponekad znam uhvatiti za glavu kada čujem što se sve smatra i naziva umjetnošću. I doista je danas ono pravo pitanje, koje bi svatko od nas trebao sebi svakodnevno postavljati, s obzirom na ponuđene nam sadržaje: *što je uopće umjetnost?*

Bruno, Tebi, koji kroz glazbu imaš privilegij govoriti jezikom koji razumije cijeli svijet postavljam sljedeće pitanje, na koje znam da ćeš mi dati najbolji odgovor, jer znam koliko živiš za glazbu: kojim glazbenim izričajem bi Ti opisao globalizaciju kao proces i, da li bi to bila glazba bez riječi ili bi toj glazbi dodao i neki tekst, stihove. Koja bi forma izričaja bila u pitanju? Kako bi to zvučalo i kakav bi bio tekst ukoliko bi se odlučio za spoj glazbe i stihova?

Ukoliko bih htio opisati globalizaciju, mogao bih se odlučiti za spoj glazbe i stihova, jer uz pojam globalizacije najčešće se spominje pojam engleskog jezika. Dakle, ne možemo zamisliti današnju globalizaciju bez engleskog jezika. Engleski je postao ono što je nekada bio latinski jezik, ali ovo što je engleski

**prije se nekako znalo
što je umjetnost, a što ne,
a danas se ponekad znam uhvatiti
za glavu kada čujem što se sve
smatra i naziva umjetnošću**

jezik postao – postao je u puno širem smislu, jer latinski nije baš svatko znao, a engleski baš svatko može naučiti – i onaj govorni na cesti i onaj koji se uči u školama. I mogao bih tako u skladu s tim zamisliti jednu skladbu kao spoj glazbe i stihova, pjevanu na engleskom jeziku. Kakvi bi to stihovi bili? Pa ja sam po prirodi optimist i uvijek gledam svijet s one ljepše strane i ja bih bez obzira na to što mi je prvo palo na pamet da bi tekst bio vezan uz *money, money, money*, ipak rekao da bi moja globalna pjesma bila spoj glazbe i stihova, a stihovi bi pričali o miru u svijetu. Evo to bih želio istaknuti. Što se forme tiče, mogle bi stvarno različite forme biti u pitanju kada bi se radilo o glazbi koja bi izražavala globalizaciju svijeta, ali ja bih uvijek nekako najradnije upotrijebio onu kratku formu, te kratke forme su mi nekako najdraže, jer koliko god se to nekad povezuje uz najmanju glazbenu umjetnost, ipak su to za mene najljepše forme, jer jednostavno je i lijepo izraziti se kroz jednu pjesmu. Ja bih taj svoj glazbeni prikaz globalizacije ipak stavio u jednu pjesmu od tri-četiri minute sa stihovima koji pričaju o miru u svijetu i o ljubavi s jednom lijepom širokom melodijom koja bi povezala cijeli svijet. I tu globalizaciju želim gledati kao na pozitivnu i dobru, jer svjestan sam nečega – da ja ne mogu promijeniti svijet, mogu promijeniti samo sebe, pa ako se ja postavim u svakom trenutku pozitivno prema svemu, već sam nešto pozitivno učinio i za svijet, jer svatko od nas je dio svijeta i mijenjajući sebe zapravo mijenjamo ovaj svijet – barem jedan njegov dio. Zajedno možemo mnogo više. Tako bih i tu glazbu koja bi dočaravala globalizaciju zamislio kao jednu široku melodiju s tekstom na engleskom jeziku koji bi pričao o miru i ljubavi u cijelom svijetu.

glazbu koja bi dočaravala
globalizaciju zamislio bih
**kao jednu široku
melodiju s tekstom
na engleskom
jeziku koji bi pričao
o miru i ljubavi
u cijelom svijetu**

Već godinama se baviš glazbom i raznim vrstama glazbenog izričaja, no, ipak, čini se da si najviše vezan za posebnost tradicionalnog glazbenog izričaja Tvoje voljene Istre kojeg oplemenjuješ na svoj, osobit način. Ove si godine dobio Pорина kao nagradu za Tvoje zalaganje na polju etno glazbe. Kakav je to osjećaj boriti se za opstanak tradicionalnih kulturnih vrijednosti u vremenu u kojem pod teretom profita pucaju sve spone s našim pravim vrijednostima u korist šunda i sadržaja prolazne, plastične kvalitete, pa tako i u glazbi?

Uvijek je lijep osjećaj boriti se za pravu stvar, koliko god to ponekad bilo teško i koliko god to zahtijevalo puno truda i odričanja (prvenstveno odričanja). Uvijek je to lijepi osjećaj, jer nije svijet ono što kažu novine, nije svijet ono što kaže televizija, ono što kažu mediji općenito, svijet je po meni ono kada se dvoje ljudi sretnu i kada su prijatelji, kada čovjek čovjeku želi učiniti dobro. Svijet ne bi mogao postojati da na njemu još uvijek nema dovoljno dobrih ljudi koji razmišljaju dobro i koji poštjuju tradicionalne vrijednosti. I, ako se i dogodi ta jedna opća globalizacija kakve i jesu tendencije zbog razloga koji se ponajviše vezuju uz materijalizam i uz *Boga Novca*, onda će te tradicionalne vrijednosti pomalo nestajati, ali ja još uvijek čvrsto vjerujem u Božji plan i znam da ipak iznad svega stoji Bog i on dozvoljava nama ljudima da se bavimo svim i svačim, da pokušavamo i grijesimo, da učimo i rastemo u vjeri, on nam daje slobodu odlučivanja, ali znam da će On na kraju reći kada je dosta, a na meni je samo činiti dobro u svakome trenutku moga života kao glazbenik, a prvenstveno kao čovjek.

Sa stručnjacima iz područja jezikoslovlja razgovarala sam na temu jezika koji može ljude spajati, ali i razdvajati. Što misliš, kako je moguće da glazba koja s ljudima komunicira bez i jedne riječi tako snažno uspijeva o našoj zajedničkog sudbini kao čovječanstva reći sve što želi i, barem u trenutku uživanja u njoj – ujediniti svoje slušatelje u jedno srce i jednu dušu te kako to da, s druge strane, svi jezici svijeta, pa čak ni engleski jezik kojeg danas govori cijeli svijet, već sto ljećima u tome ne uspijeva?

Glazba kao direktna umjetnost dotiče čovjeka na vrlo poseban način i to je njezina prednost pred riječima. Gdje prestaje riječ počinje glazba, mogli bismo reći. Glazba je zapravo sve oko nas. Glazba je utjecajnija od riječi, jer po meni najviše i najdublje ulazi u duhovnost, u duhovnu sferu ljudskoga bića. I, kada uđeš u duhovnu sferu ljudskoga bića, onda nema lijepšeg od toga osjećaja. Glazba je najdirektnija umjetnost od svih umjetnosti i najlakše čovjeka dira u srce i s toga nije nimalo čudno da tako brzo ujedinjava i spaja sve ljude svijeta.

Kakvo je Tvoje mišljenje o *world music-u* i koja je osnovna poruka tog izričaja?

nije svijet ono što kažu novine, televizija,
mediji općenito, svijet je
po meni ono kada se dvoje
ljudi sretnu i kada su
prijatelji,
**kada čovjek
čovjeku
želi učiniti
dobro**

Danas je sve *world music*. Danas vrlo rijetko nalazimo glazbu koja nije *world music*. Takva glazba koja još uvijek nije sastavni dio svijeta na taj način vjerojatno postoji samo u nekim manjim seoskim sredinama ili u nekim folklornim društвima gdje se čuva lokalna glazbena baština ili negdje gdje još nije doprla tehnologija, gdje nema radija, televizije i ostalih tehničkih pomagala. U takvim područjima je nedostatak tehnologije sačuvao isključivo lokalni karakter određene glazbe te je ona tamo ostala i preživjela kao glazba nekog određenog područja. Danas kada je dostupnost informacija nevjerojatna, puno je lakša i dostupnost glazbe iz bilo kojeg dijela svijeta u bilo koji drugi dio svijeta. Ljudi puno toga slušaju, gledaju te u skladu s tim i kombiniraju i stvaraju nova djela. Upravo zbog toga mislim da je svaka glazba na svijetu zapravo *world music*, jer nijedan čovjek ne živi izoliran od ostatka svijeta. Ljudi se miješaju i to je dobro. A osnovna poruka *world music*-a je ta da je čovjek otvoren biće i da ljudi međusobno moraju komunicirati i družiti se. Dakle, u prijateljstvu, u uzajamnoj komunikaciji je ljepota života. Svi smo u jednakoj mjeri dio svijeta, baš kao što je i svijet u jednakoj mjeri dio nas.

Kako mediji utječu na život suvremenog čovjeka koji je gotovo ovisan o njima, posebno o internetu?

Mediji danas odgajaju djecu. Internet je danas postao glavno sredstvo za komunikaciju među ljudima. Najbolji primjer za to je *facebook*. *Facebook* je jedan fenomen koji nam pokazuje

da ljudi danas izgleda najviše vole komunicirati s ostatkom svijeta iz udobnosti vlastitog doma. Ali ja ipak mislim da je to laž, privid, jer ništa ne može zamijeniti živu komunikaciju među ljudima, pa tako ni internet i mislim da ljudima danas upravo zbog tog napretka tehnologije i te kako fali ta živa komunikacija. Znam jako dobro kakav je to divan osjećaj kada se ljudi uživo sretnu i kada se druže kroz ugodan razgovor, ples, pjesmu i smijeh – sreću na nekoj fešti u staroj konobi, na palubi broda, ispod murve... Taj izravni kontakt dvoje i više ljudi nikada neće zamijeniti niti jedno komunikacijsko sredstvo u bilo kojem smislu, pa tako ni internet.

Kako gledaš na percepciju svjetskog stanovništva kao pripadnike globalnog sela? Što vidiš kao dobre, a što kao loše strane toga globalnog sela?

Dobra je strana tog *globalnog sela* da se ljudi danas lakše mogu međusobno upoznavati, družiti i lakše komunicirati. Ali, opet, ako pogledamo s druge strane svi sve više postajemo jednaki – unificirani. Bojim se da ćemo jednoga dana u bliskoj budućnosti svi govoriti jednim jezikom, svi pjevati jednake pjesme, svi izgledati, ponašati se i oblačiti isto. Svi ćemo biti isti. Ako se to kojim slučajem stvarno dogodi, ako uspije ta unifikacija, onda taj svijet više neće biti ni globalan, nego ja onda niti ne znam kako bih više nazvao taj zastrašujući unificirani svijet. *Globalno* kao riječ može biti shvaćena i kao nešto dobro, jer po meni to je ipak prvenstveno jedna dobra i pozitivna riječ, ali taj *globalizam* sve više vodi ka unifikaciji svega i svačega, s jednim jednim ciljem – da bi što lakše i brže mali broj bogatih postao još bogatiji te da bi ostatak siromašnog dijela svijeta postao još siromašniji. To je ono što ja vidim kao onu lošu stranu svega onog što se danas događa unutar *globalnog sela*. Ali, opet, ponavljam, mislim da to *globalno selo* ima pozitivnih strana, poglavito u komunikacijskom smislu i u smislu međusobne razmjene svjetske kulturne baštine na globalnoj razini.

**izravni kontakt
dvoje i više ljudi
nikada neće zamijeniti
niti jedno komunikacijsko
sredstvo u bilo kojem
smislu, pa tako ni internet**

Može li umjetnost spasiti ovaj svijet i doprinijeti globalnom dijalogu spasa za sve nas?

Sama umjetnost ne može spasiti ovaj svijet. Ovaj svijet je već spasio, spašava ga jedino Isus Krist. To je moje osobno život-

Čovjek na najbolji mogući način može mijenjati ovaj svijet samo mijenjajući sebe.

jet, samo mijenjajući sebe. Nijedna revolucija u povijesti nije do sada spasila i u potpunosti promijenila ovaj svijet, osim one revolucije koja je nešto vrlo bitno promijenila na bolje i zauvjek razbila koncepciju čovjeka, a to je nauk Isusa Krista, koji se molio i za one koji su mu činili loše, kojima je oprostio čak i onima koji su ga razapeli na križ. To je najveća revolucija u povijesti čovječanstva i samo to može pročistiti ovaj svijet od svih zala, samo tako se može pobijediti zlo.

Na koji način po Tebi glazba može doprinijeti izgradnji svjetskog mira i interkulturne tolerancije, po sličnom utopiskom modelu Lennonove *Nutopije*?

Glazba koja priča o ljudskim vrijednostima, koja promiče ljudske vrijednosti, koja promiče dobrotu i ljubav i te kako može doprinijeti svjetskom miru. Svaka glazba i svaka pjesma je duhovna. Ne može postojati neka pjesma, a da barem malo nije duhovna. Dakle, glazba i te kako može mijenjati ovaj svijet na bolje, tako da čini ljudе boljima. Čime se hraniš, takav ćeš biti. Ako se hraniš lošom hranom, obolit ćeš od nečega, a ako jedeš zdravu hranu sigurno ćeš biti zdraviji. Tako je i u glazbi. S kakvom glazbom se hraniš, takav ćeš čovjek biti. Napredovali smo u znanstvenom i tehnološkom smislu, pa bismo tako morali napredovati i u duhovnom smislu, a u tome nam glazba itekako može jako pomoći. Ali, napominjem, ne bilo koja glazba, već samo ona koja izvire iz dubine čovjekova srca, iz duše čovjeka koji u sebi ima ljubav prema bližnjem čovjeku. Ta glazba onda sasvim sigurno može učiniti više za spas čovječanstva od praznih riječi koje ne dolaze iz sreća. Glazba ako je prava, čista i iskrena itekako može promijeniti svakog čovjeka na bolje, pa samim time i cijelo čovječanstvo.

Svibanj, 2009. godine